

MSB

Attitydsundersökning brandsäkerhet

november 2018

Genomförd av Enkätfabriken

Innehållsförteckning

1.	Utgångspunkt och genomförande.....	3
2.	Bakgrundsfrågor.....	6
3.	Utbildning i brandskydd.....	8
4.	Erfarenhet av brand.....	10
5.	Kunskaper i brandsäkerhetsfrågor.....	11
6.	Åtgärder om brand uppstår.....	14
7.	Attityder i brandsäkerhetsfrågor.....	16
8.	Brandutrustning i bostaden.....	19
9.	Information i brandsäkerhetsfrågor.....	20
10.	Sammanfattning.....	21

1. Utgångspunkt och genomförande

Enkätfabrikens anställda har god erfarenhet av utformning, genomförande och analys av olika typer av undersökningar. Samtliga projektledare och konsulter i bolaget har minst en universitetsexamen inom relevanta ämnen.

Vill du komma i kontakt med Enkätfabriken är du varmt välkommen att kontakta oss på 031-313 48 78 / 046-460 28 78 / kontakt@enkatabriken.se

1.1. Om oss

Enkätfabrikens övergripande mål är att genomföra undersökningar som leder till samhällsutveckling. För Enkätfabriken är det givet att låta ett samhällsengagerat förhållningssätt genomsyra såväl företaget som det arbete vi utför. Enkätfabriken grundades 2009 och arbetar med mätningar åt kunder i offentlig, privat och ideell sektor.

Vi på Enkätfabriken hjälper våra kunder med underlag och fakta för att kunna fatta rätt beslut. Olika situationer och problem förutsätter att olika vägar väljs för att nå det underlag som krävs. Genom våra modeller och vår kunskap kan vi erbjuda lösningar som leder till ett starkt och väl genomarbetat beslutsunderlag.

Teamet bakom rapporten

Erik Granberg
Projektledare
erik.granberg@enkatabriken.se

Rasmus Hallén
Analytiker
rasmus.hallen@enkatabriken.se

1.2. Bakgrund & syfte

Bakgrund och syfte

MSB arbetar utifrån visionen om att "Ingen i Sverige ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand." Det är en vision som är framtagen tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer. Tillsammans med visionen finns en nationell strategi för stärkt brandskydd och hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda.

Syftet med denna undersökning har varit att kartlägga ett antal olika faktorer samt se hur de utvecklats sedan den senaste mätningen genomfördes 2011. De faktorer som mäts är följande:

- Vad människor har för kunskap om och inställning till ansvaret för det egna brandskyddet
- Vilka förväntningar de har på stöd från andra aktörer
- Kunskap om brandrisker och brandskydd
- Attityder till brandsäkerhetsarbete

Resultatet från undersökningen ger ett beslutsunderlag till vad den nationella informationsinsatsen ska prioritera – att påverka kunskap, attityder och/eller beteende. Det ger också vägledning till insatsens kommunikationsmål och budskapsformuleringar.

1.3. Genomförande

Genomförande

Undersökningen är en uppföljning av en mätning som genomfördes 2011. Undersökningen genomfördes därför på ett så likt sätt som möjligt. Urvalet bestod av ett riksrepresentativt urval av svenskar och drogs på individnivå i åldern 16 år och äldre. Det genomfördes totalt 1 000 intervjuer i undersökningen. Kvoter skapades för att säkerställa att respondenterna motsvarade befolkningen.

Datansamlingen har genomförts med hjälp av telefonintervjuer under vecka 42-44 2018. Vid bortfall slumpades en ny intervjuperson fram tills det att 1 000 intervjuer hade genomförts. Enkäten har utformats i samråd mellan Enkätfabriken och MSB. Enbart mindre förändringar har gjorts av det frågeunderlag som användes 2011.

Genomförande

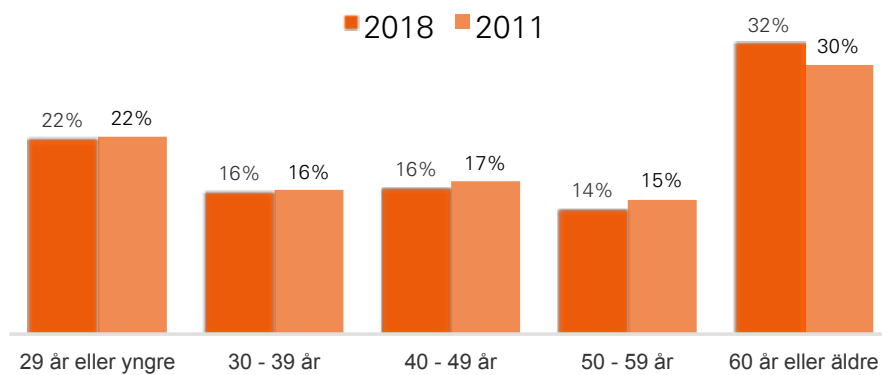
- » Telefonintervjuer
- » 1000 respondenter
- » Oktober-november 2018

	Tidpunkt
Intervjuer inleds	2018-10-16
Intervjuarbete avslutas	2018-11-04
Undersökning stängd	2018-11-05

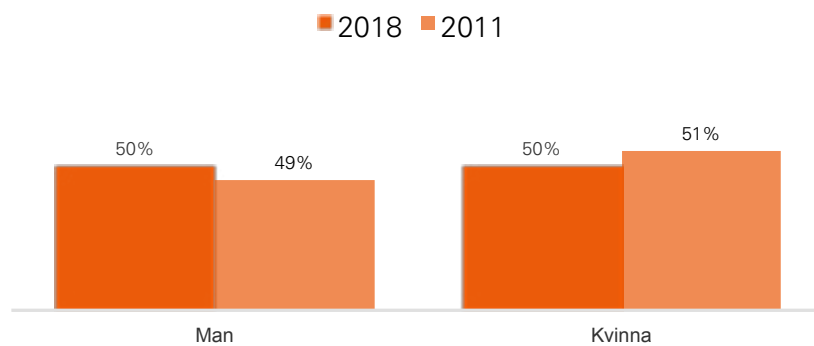

2. Bakgrundsfrågor

Hur gammal är du?

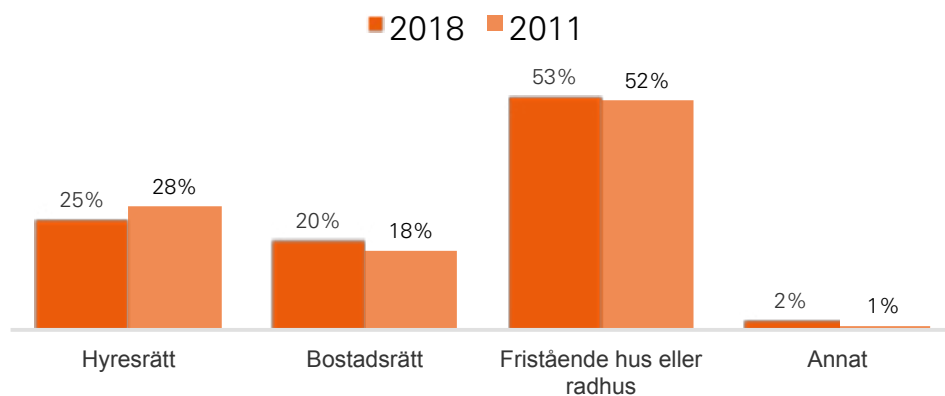
Är du...

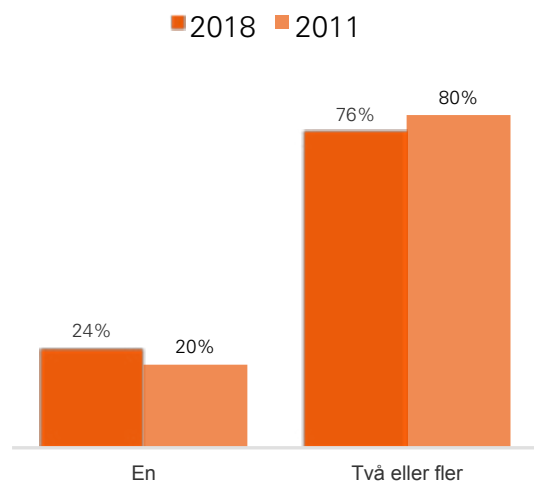
Undersökningen genomfördes i samma målgrupp som 2011. Sammansättningen av respondenter är väldigt lik mellan de två mätningarna vad gäller ålder och kön, vilket också är viktigt för att kunna dra slutsatser mellan de två mätningarna.

Vilken typ av bostad bor du i, bor du i....

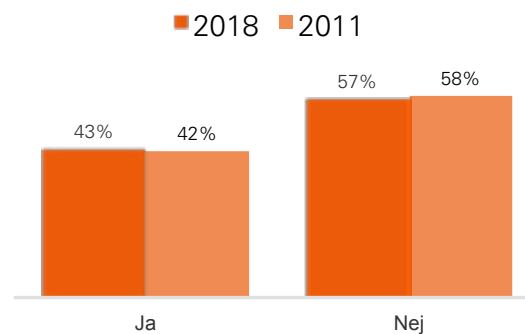

Hur många personer bor i din bostad?

Om svaret är "två eller fler"

Bor det några barn under 18 år i er bostad?

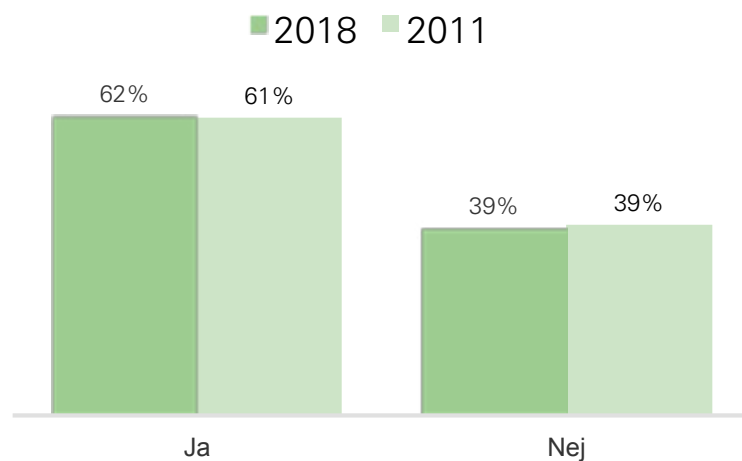

Även vad gäller bostadsform och hushållets storlek är sammansättningen av respondenter i stort sett den samma som vid föregående mätning.

3. Utbildning i brandskydd

Har du genomgått någon utbildning i brandskydd?

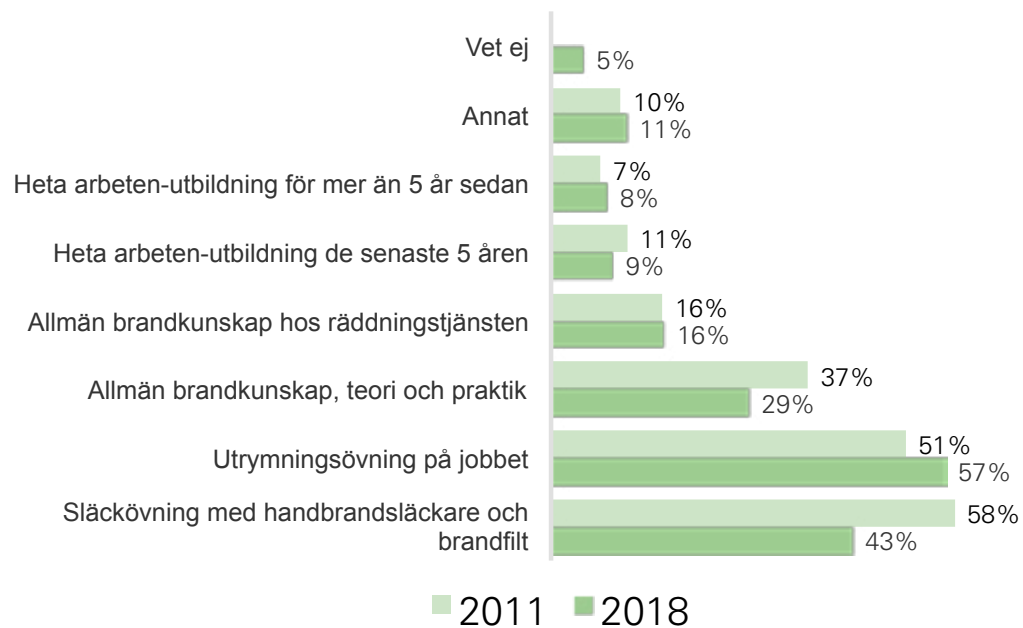
På frågan om respondenterna har genomgått någon utbildning i brandskydd är det totalt 62% som svarar att de har gjort det. Det är i stort sett identiskt med 2011, då 61% svarar att de gjort det.

Yngre respondenter har i lägre utsträckning genomgått en utbildning. Vanligast att ha genomgått en utbildning är det i gruppen 50-59 år.

Det är även vanligare att ha genomgått en utbildning bland personer som bor i fristående hus.

Vilken eller vilka utbildningar var det du gick?

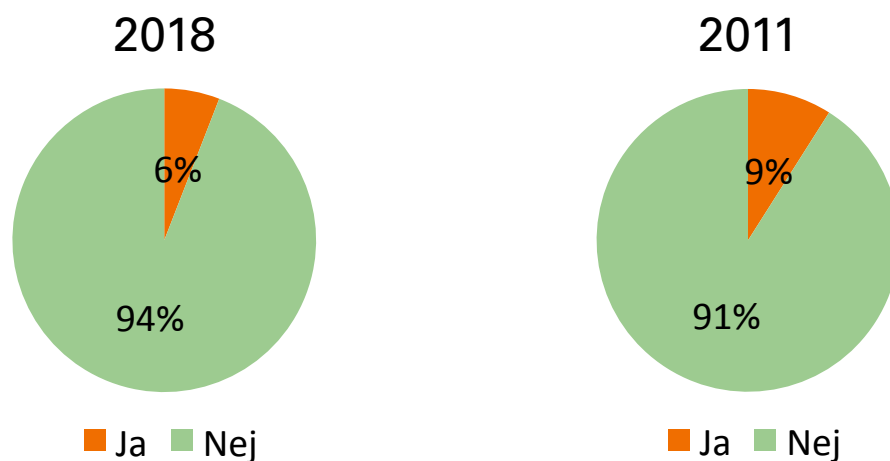
På följdfrågan kring vilken typ av utbildning som respondenten gått, skiljer det sig dock en del mellan åren. Vanligast 2018 är en utrymningsövning på jobbet, medan det är mindre vanligt att ha genomgått en släckövning med handbrandsläckare och brandfilt. Det är även färre som gått kurser i allmän brandkunskap i jämförelse med 2011.

I den yngre åldersgruppen är släckövningar den vanligaste typen av övning, medan det i övriga grupper är vanligare med utrymningsövningar på jobbet.

4. Erfarenhet av brand

Har du varit med om en brand i den egna bostaden eller hos en granne där du indirekt blev påverkad under de senaste fem åren?*

Frågan 2011: Har du varit med om en brand under de senaste fem åren?

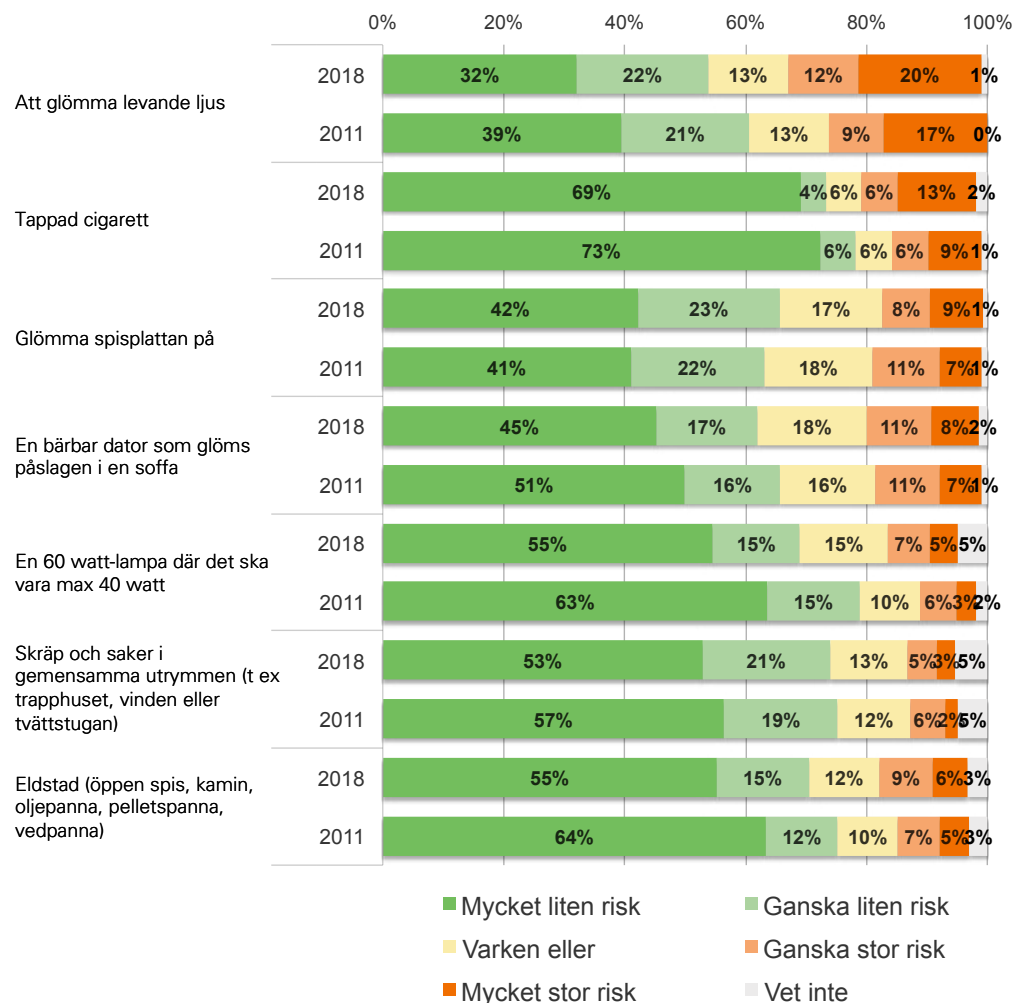
Totalt svarar 6 procent att de varit med om en brand i den egna bostaden eller hos en granne de senaste fem åren.

Det är lägre än vid samma mätning 2011. Frågan har dock omformulerats och förtydligats gällande att den eventuella branden avser den egna bostaden eller hos en granne. Det gör att det inte går att utesluta att minskningen beror på förändringen av frågan.

5. Kunskaper i brandsäkerhetsfrågor

Hur stor risk tror du att det är att följande kan starta en brand i din bostad?

Respondenterna fick ta ställning till hur stor risk de ansåg ett antal olika händelser är ur ett brandperspektiv. Överlag ser vi en signifikant förändring där respondenterna anser att flera av händelserna är en större risk än vad respondenterna ansåg 2011.

Störst risk, då som nu, anses det vara att glömma levande ljus. I årets mätning svarar närmare en tredjedel att det är en ganska stor risk eller en mycket stor risk. Detta är något fler än 2011. Tydliga förändringar har även skett rörande hur risken uppfattas gällande tappade cigaretter, felaktiga glödlampor och eldstäder.

Hur stor risk tror du att det är att följande kan starta en brand i din bostad?

Andel som svarat mycket stor risk + ganska stor risk

	29 år eller yngre	30 - 39 år	40 - 49 år	50 - 59 år	60 år eller äldre
Att glömma levande ljus	31	32	36	33	30
Tappad cigarett	23	19	19	17	17
Glömma spisplattan på	21	15	19	11	16
En bärbar dator som glöms påslagen i en soffa	19	22	25	22	12
En 60 watt-lampa där det ska vara max 40 watt	12	14	11	11	11
Skräp och saker i gemensamma utrymmen	9	5	7	10	8
Eldstad	24	16	12	7	12

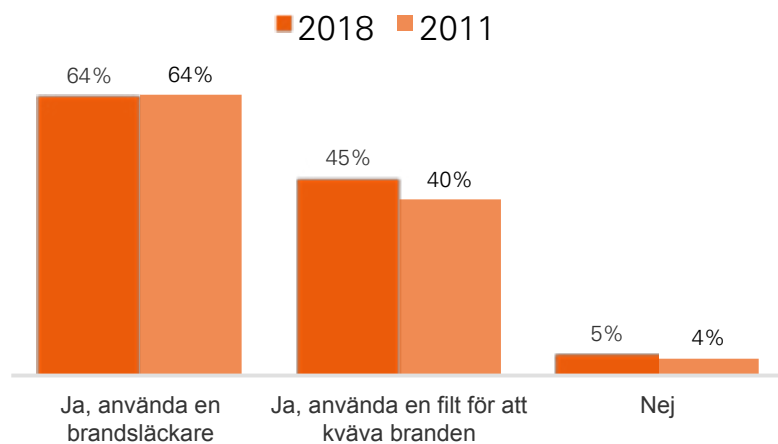
Tabellen till vänster visar svaren på frågan om risker uppdelat på olika åldersgrupper. Värden som är rödmarkerade sticker ut som speciellt höga och gröna som speciellt låga. Tydligt är att det finns ett visst samband mellan uppfattad risk och ålder. Att glömma levande ljus ses i alla grupper som mest riskabelt.

Den yngsta åldersgruppen uppfattar eldstäder som mer riskabelt än de äldre grupperna. Samtidigt är det en statistiskt signifikant lägre andel i den äldre åldersgruppen som anser att det är en risk med en bärbar dator som glöms påslagen i en soffa.

Det finns ingen skillnad mellan könen eller mellan hur respondenterna bor och hur de ser på risker med brand i bostaden.

Vet du vad du kan göra för att skydda dig om det börjar brinna i din bostad?*

*Två frågealternativ har strukits då de ansetts missvisande med hänsyn till frågeställningen.

På frågan om respondenterna vet vad de ska göra för att skydda sig om det börjar brinna i bostaden, svarar 64 procent att de skulle använda en brandsläckare. Det är en lika stor andel som vid tidigare mätning. 45 procent svarar att de skulle använda en filt för att kväva branden.

5 procent svarar däremot nej på frågan om de vet vad de kan göra för att skydda sig om det börjar brinna i bostaden

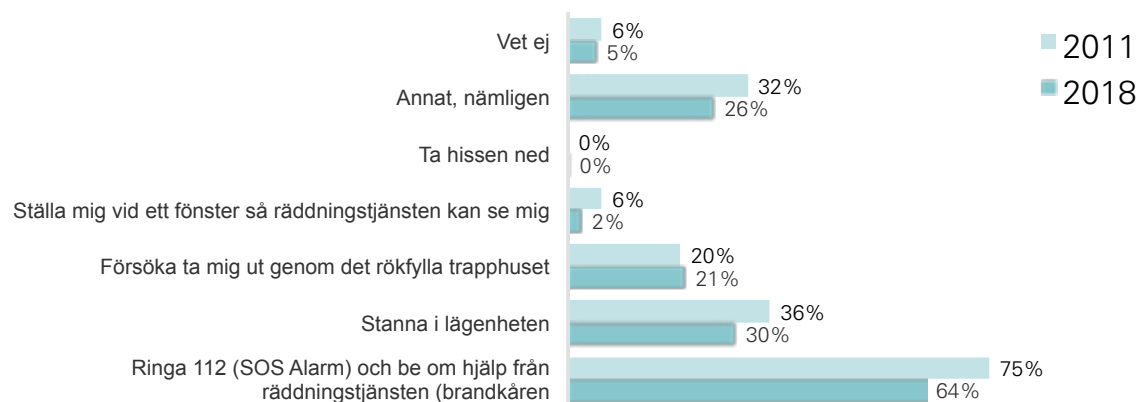

6. Åtgärder om brand uppstår

Om det skulle bli en brand som du själv inte kan släcka i din bostad, vad skulle du göra då?

Om du befinner dig i en lägenhet och upptäcker att brandrök sprider sig i trapphuset – röken kommer inte från den lägenhet du är i. Vad skulle du göra då?

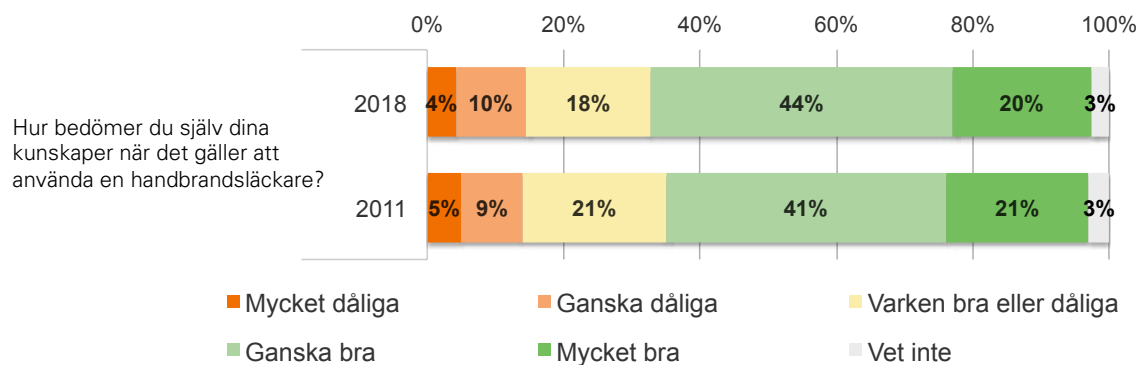
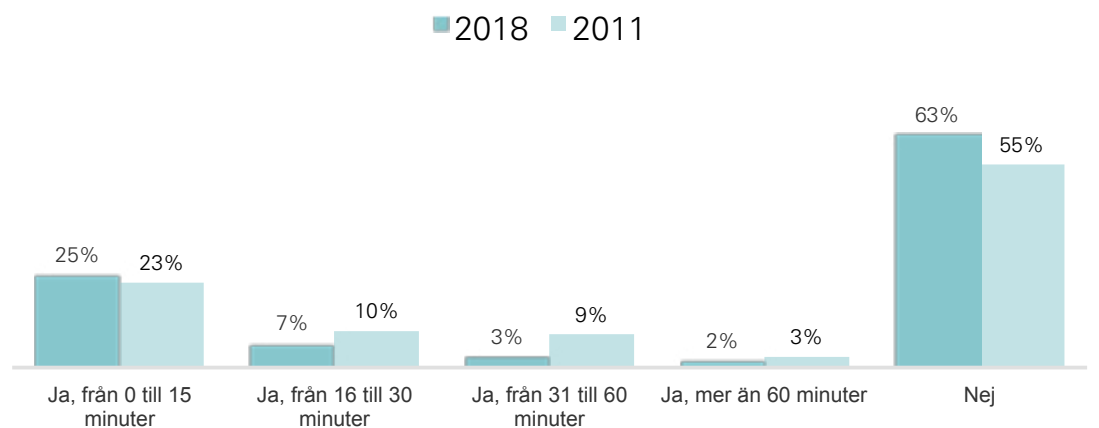

De allra flesta svarar att de skulle ringa 112 om det uppstår en brand de inte kan släcka själva. Ytterligare några svarar att de skulle lämna bostaden och varna andra.

Om respondenten befinner sig i en lägenhet och upptäcker att brandrök sprider sig i trapphuset skulle en majoritet ringa 112. Ytterligare några skulle stanna i lägenheten eller försöka ta sig ut via trapphuset. Överlag har respondenterna svarat lite färre alternativ än sist, vilket gör att flera av alternativen visar en lägre andel än 2011.

Vet du hur många minuter du är säker om du skulle stanna i lägenheten?

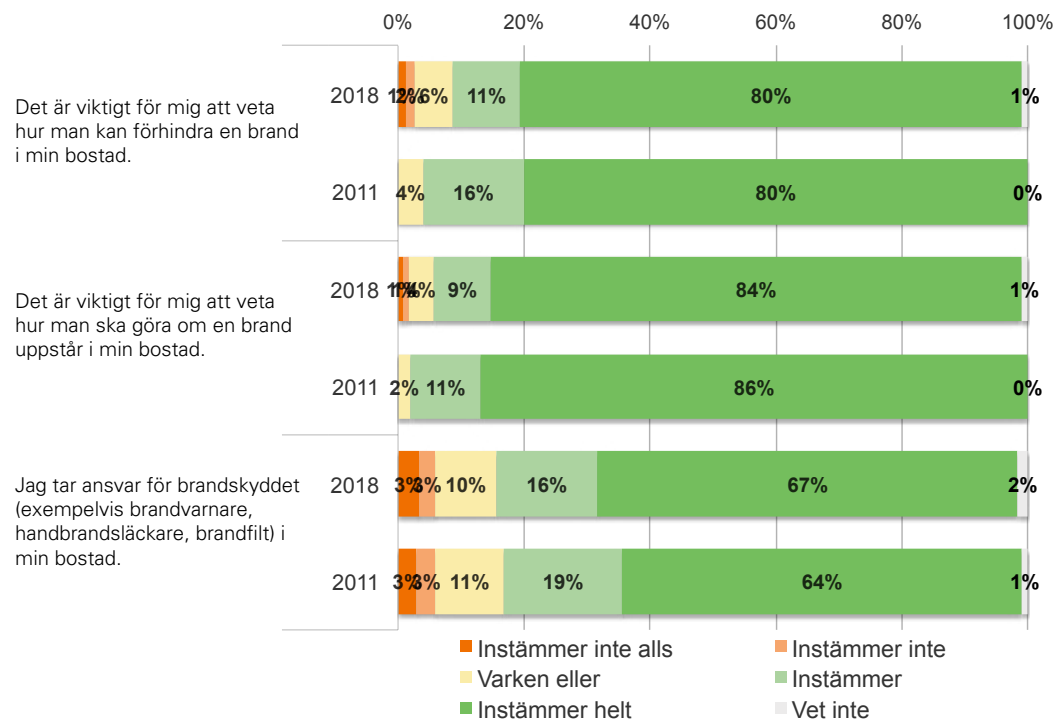
På frågan om hur många minuter som det är säkert att stanna i lägenheten om en brand uppstår, framgår att det är färre som vet i år än tidigare. Bland de som vet svarar dock de allra flesta mellan 0-15 minuter, vilket även var fallet vid föregående mätning.

Respondenterna bedömer att de har en relativt god kunskap kring att hantera brandsläckare. Den är dessutom på ungefär samma nivå som senast. Speciellt god kunskap anser männen att de har, där en mycket högre andel anser sig ha mycket bra kunskaper. Respondenter som bor i bostadsrätt eller hyresrätt anser sig ha lägre kunskap än de som bor i fristående hus. Kunskapen hänger även samman med om hushållet äger en brandsläckare.

7. Attityder i brandsäkerhetsfrågor

Ta ställning till följande påståenden på en skala från 1 till 5

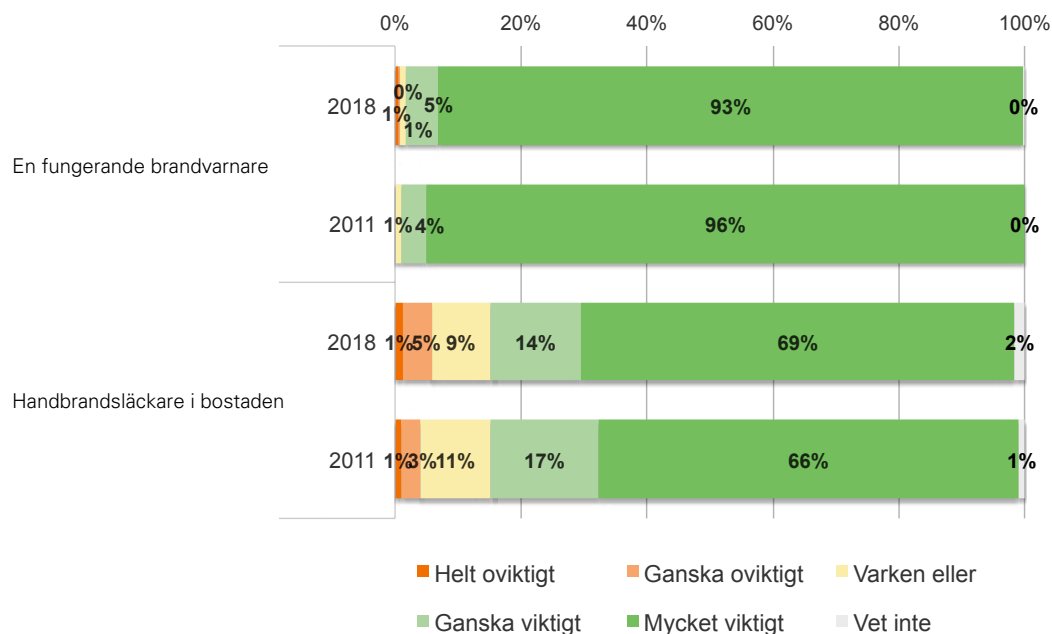
Frågorna om hur viktigt det är för respondenterna att veta hur bränder kan förhindras respektive vad som kan göras vid en brand, är på samma nivå som vid tidigare mätning. 80 procent instämmer helt att det är viktigt att veta hur man kan förhindra en brand och 86 procent att det är viktigt att veta vad de ska göra om en brand uppstår.

På frågan om respondenterna anser sig ta ansvar för brandskyddet i sin bostad svarar 67 procent att de anser sig göra det.

De yngre respondenter instämmer i lägre utsträckning i samtliga tre påståenden. Kvinnliga respondenter anser att det är något mer viktigt att ha kunskap kring bränder än vad de manliga respondenterna gör.

Hur viktiga tycker du att följande saker är för att skydda din bostad mot brand?

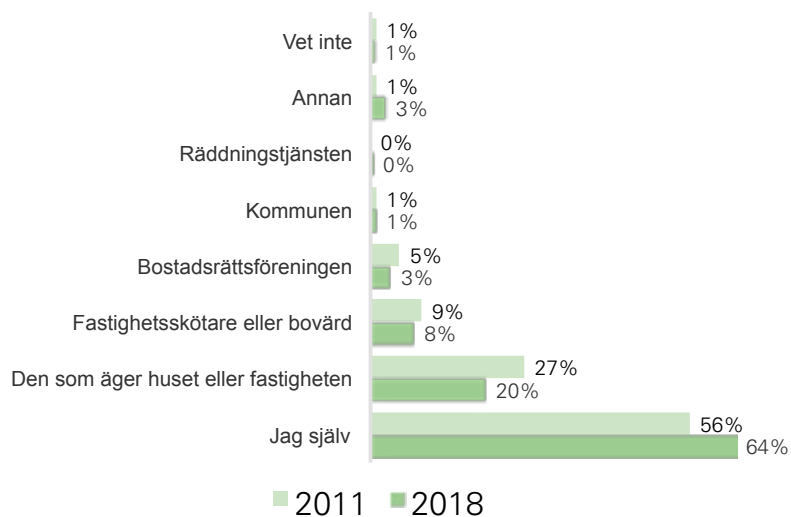
Andelen som tycker att det är mycket viktigt med en fungerande brandvarnare i hemmet är i årets mätning 93 procent. Det är något lägre än 2011, dock är det inom felmarginalen.

Vad gäller handbrandsläckare är andelen 69 procent, vilket är något högre än 2011. Även i detta fall är ökningen inom felmarginalen, varför det inte går att dra några statistiskt säkerställda slutsatser kring om attityderna förändrats.

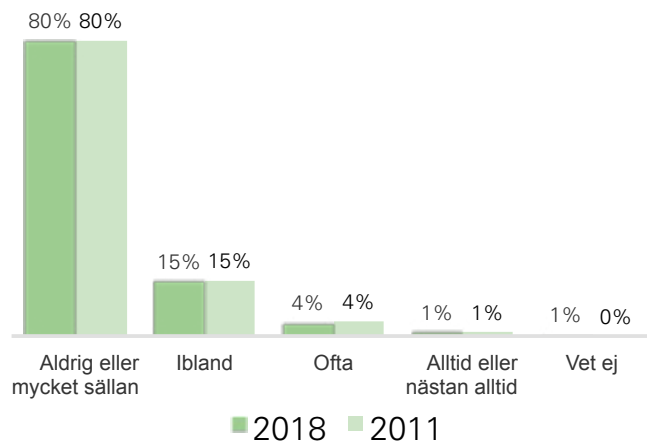
Det är framförallt respondenterna som bor i fristående hus som anser att handbrandsläckare är viktigt. Det finns även ett samband med ålder, där yngre respondenter anser att handbrandsläckare är mindre viktigt.

Vem tycker du ska se till att det finns brandskydd i din bostad?

Hur ofta känner du dig orolig för att drabbas av brand?

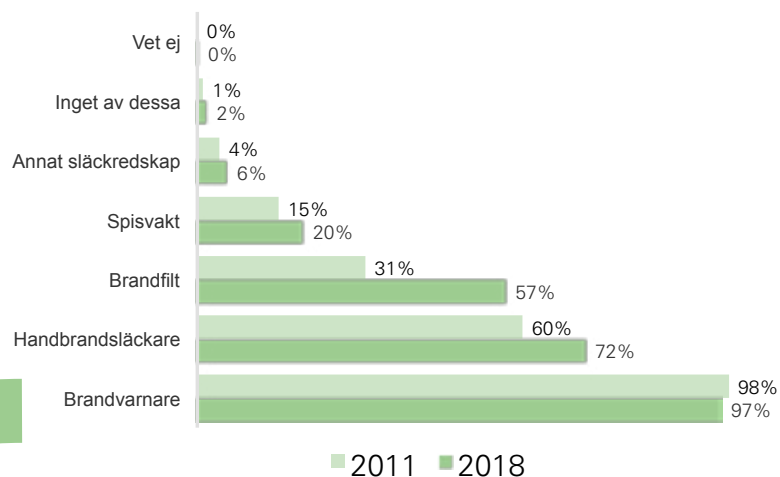
Vad gäller frågan om vem som har ansvar för att det finns brandskydd i bostaden svarar 64 procent att det är de själva. Det är något högre i jämförelse med 2011. Det finns ett tydligt samband mellan frågan och vilken typ av bostad som respondenten bor i. De som äger sitt boende anser också att det är de själva som bär ansvaret i mycket högre utsträckning.

Bland respondenterna är 19 procent oroliga för bränder ofta eller ibland. Det är samma som vid mätningen 2011.

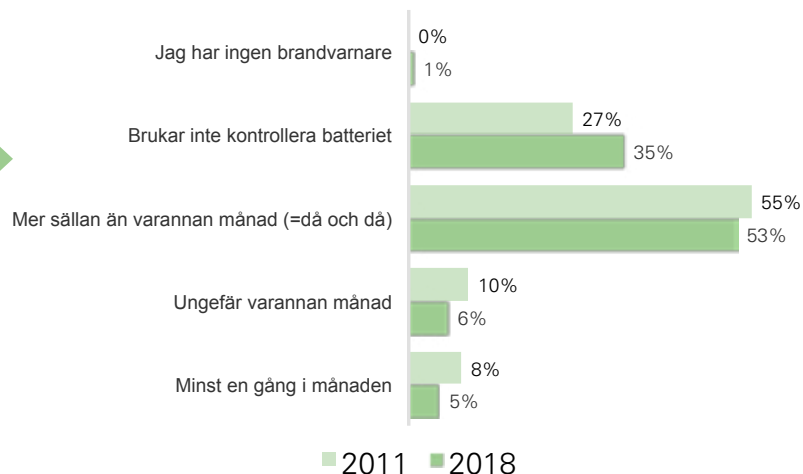
8. Brandutrustning i bostaden

Vad av detta finns idag i din bostad?

Om brandvarnare finns

Hur ofta kontrollerar du batterierna i din brandvarnare?*

*Alternativet "Annat" har omkodats för att ge en mer representativ bild vid jämförelse mellan åren.

Som svar på vad som finns i bostaden idag svarar 97 procent att det finns en brandvarnare. Det är på samma nivå som 2011. Ingen statistiskt signifikant skillnad går att se. Däremot är det fler som har en handbrandsläckare och betydligt fler som har en brandfilt hemma. I båda fallen syns en statistiskt signifikant ökning.

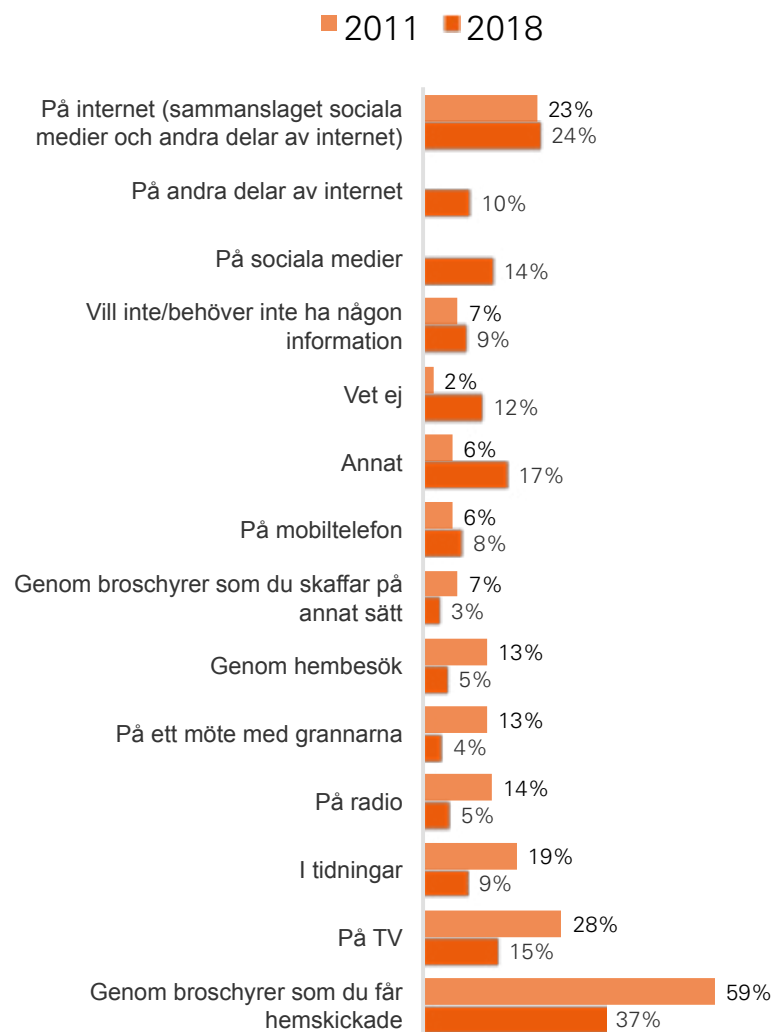
Som uppföljningsfråga fick de med brandvarnare svara på en fråga om hur ofta de kontrollerar batterierna. I jämförelse med 2011 är frekvensen något kring hur ofta brandvarnaren kontrollera något lägre.

Brandvarnare är ungefär lika vanligt i alla åldersgrupper. Brandsläckare är dock mindre vanligt i den yngsta och äldsta åldersgruppen. Detsamma gäller för brandfilt. I båda fall är det i gruppen 40-49 år som andelen är som högst. Samtliga typer av utrustning är också mycket mer frekvent förekommande bland respondenter som bor i fristående hus eller radhus.

9. Information i brandsäkerhetsfrågor

Hur skulle du i framtiden vilja få information om brandskydd?

På frågan hur respondenter önskar få information om brandskydd fick de ett antal olika alternativ upplästa. Flest önskar få broschyrer hemskickade. Denna andel är dock klart lägre än 2011. Tidigare önskade 59 procent få broschyrer, mot 33 procent i år.

Vidare önskar 24 procent få information över internet. Det är samma som senast. I år har även en uppdelning av internet gjorts mellan sociala medier och andra delar av internet. Det är då flest som vill få informationen över sociala medier.

Det är även färre som önskar information via TV, i tidningar och på radio.

En ansträngning har gjorts för att få in fler metoder som respondenterna önskar få information via. Vanligaste som nämns är då att få information via e-post. Andra kanaler som nämns, men i klart lägre utsträckning, är via SMS, på skolan, via hyresvärd och bostadsrättsföreningen.

10. *Sammanfattning*

Avslutningsvis följer här sammantagna slutsatser från undersökningen. Syftet med denna undersökning har varit att kartlägga allmänhetens syn på brandskydd och risker. Undersökningen har även varit en uppföljning av en mätning som genomfördes 2011. De faktorer som mäts är följande:

- Vad människor har för kunskap om och inställning till ansvaret för det egna brandskyddet
- Vilka förväntningar de har på stöd från andra aktörer
- Kunskap om brandrisker och brandskydd
- Attityder till brandsäkerhetsarbete

Undersökningen är genomförd med samma metodik som 2011 och sammansättningen av respondenter är mycket lik mellan de två mätningarna. Då 1000 intervjuer genomförts, vilket får betraktas som många, är det en bra bas som möjliggör såväl en jämförelse med 2011 som nedbrytningar på olika segment av respondenter.

Utbildning

Respondenterna har i lika hög utsträckning som 2011 genomgått en utbildning i brandskydd. Andelen som genomfört släckövningar med handbrandsläckare och brandfilt är dock lägre.

Riskområden

De områden som upplevs som mest riskabelt bland allmänheten är följande i fallande ordning:

1. Att glömma levande ljus.
2. Tappad cigarett.
3. En bärbar dator som glöms påslagen i en soffa.
4. Glömma spispattan på.
5. Eldstad (öppen spis, kamin, oljepanna, pelletspanna, vedpanna).
6. En 60 watt-lampa där det ska vara max 40 watt.
7. Skräp och saker i gemensamma utrymmen (t ex trapphuset, vinden eller tvättstugan).

Vad gäller riskbedömning går att se en skillnad i ålder, där den unga åldersgruppen ser öppen eldstad som signifikant mer riskabelt.

Attityder

Attityderna till att ha kunskaper kring brandskydd skiljer sig inte nämnvärt jämfört med 2011. De allra flesta bedömer att det är viktigt att veta hur de förhindrar bränder och vad de ska göra om en brand uppstår. Unga respondenter anser dock att det är något mindre viktigt än övriga respondenter. I stort sett anser samtliga även att en fungerande brandvarnare är viktigt. Vad gäller brandsläckare ökar andelen som anser att det är mycket viktigt, totalt 69 procent. Det är framförallt respondenter bosatta i fristående hus, som anser att brandsläckare är särskilt viktigt.

Utrustning

Vad gäller tillgänglig utrustning i hemmet svarar 97 procent att de har en brandvarnare. Här finns ingen signifikant skillnad sedan 2011. Däremot har andelen som har en brandsläckare till 72 procent, vilket är en ökning med 12 procent. Därtill har tillgången till brandfilt nästintill dubblerats, från 31 procent år 2011 till 57 procent i årets mätning. Det är en kraftig och signifikant ökning sedan föregående mätning.

Såväl brandfilt som brandsläckare är något ovanligare bland yngre och äldre personer. Vanligast är det i båda fallen bland personer som bor i fristående hus eller radhus. Exempelvis svarar 89 procent av personerna bosatta i fristående hus eller radhus att de har tillgång till brandsläckare i bostaden. Sammanfattningsvis kan sägas att tillgången till släckutrustning är betydligt bättre än tidigare.

Information

Önskan om information kring brandskydd ser något annorlunda ut i jämförelse med 2011. Idag är det klart färre som önskar få broschyrer hemskickade än tidigare. Det är dock fortsatt den vägen som allra flest önskar få information. Därefter följer information över internet och då främst via sociala medier.

Fördjupning

Gruppen av unga personer skiljer ut sig i många av de olika områden som undersökningen berör. Det kan därför vara relevant att fördjupa kunskapen i just denna grupp. Antingen som en egen fördjupad undersökning eller att det i kommande mätning görs ett extra stort urval i just denna grupp.

Undersökningar som leder till utveckling!